

EUROPEAN CLUSTER
COLLABORATION PLATFORM

Green, digital and resilient through clusters: Takeaways from the European Cluster Conference

Summary

EU Clusters Talks
15 May 2024, 8:30 – 9:45 CET

An initiative of the European Union

Zelená, digitální a odolná transformace prostřednictvím klastrů: Závěry z Evropské klastrové konference

ZÁPIS

European Cluster Collaboration Platform zorganizovala přednášku EU Clusters Talk, která proběhla 15. května 2024 a jejímž cílem bylo zamyslet se nad hlavními poznatky z různých hlavních přednášek a paralelních zasedání Evropské klastrové konference a diskutovat o vizi budoucnosti klastrů.

Program přednášky:

Moderátorka: Zivile Kropaite

1. Novinky ECCP
2. Klíčová sdělení z Evropské klastrové konference 2024
Mariella Masselink, vedoucí oddělení, DG GROW, Evropská komise
Marek Przeor, vedoucí pro politiky klastrů, DG GROW, Evropská komise
3. Panelová diskuze
Carolina Garcés, Projektový manažer internacionalizace, Mobile Heights
Glenda Napier, CEO, Energy Cluster Denmark
Kristina Šermukšnytė-Alešiūnienė, Generální ředitelka, AgriFood Lithuania
Susana Remotti, Manažer klastrových projektů, PROPLAST Italy
4. Možnosti financování

Klíčové zprávy:

- Klastry jsou nedílnou součástí průmyslové politiky EU, podporují regionální hospodářský rozvoj a veřejně-soukromá partnerství.
- Klastry jsou vnímány jako strategičtí partneři při prosazování zelené, digitální a odolné transformace, přitahování investic, budování důvěry, sdružování zdrojů a vytváření sociální hodnoty.
- V krátkodobém horizontu je třeba zlepšit komunikační strategie, aby byl zdůrazněn dopad a úspěchy klastrů.
- Dlouhodobé financování a vytváření meta-klastrů jsou dalšími důležitými kroky.
- Budování důvěry uvnitř klastrů i mezi nimi, pochopení potřeb členů a mít připravené plány pro krizové situace a zmírnění rizik jsou klíčové pro odolnost.
- Řečníci se shodují na potřebě koordinovaných snah na národní i evropské úrovni, aby byly aktivity klastrů sladěny s širšími politickými cíli.

1. NOVINKY ECCP

Nina Hoppmann, členka týmu ECCP

- Pozvánka na [Clusters meet Regions Graz](#), 18. – 19. červen 2024
- Registrace na [EU – Taiwan Matchmaking Event](#), Německo, 10. – 12. června 2024
- Registrace na [EU – South Med Matchmaking Event](#), Německo, 11. – 13. června 2024
- Registrace na [EU – Canada Matchmaking](#), Montreal, 10. – 12. září 2024
- Přístup do [Trend Universe](#) je otevřen všem uživatelům z EU.

- [Informace o nových přehledech](#) o klastrových politikách v jednotlivých zemích, které budou zveřejněny v příštích týdnech.

2. Klíčová sdělení z Evropské klastrové konference 2024

Mariella Masselink, vedoucí oddělení, DG GROW, Evropská komise

Mariella Masselink hovořila o úspěchu klastrové konference a zdůraznila práci jejich oddaného týmu. Akce překonala očekávání s více než 700 účastníky, 800 matchmakingovými schůzkami, 56 řečníky a přibližně 70 výstavními stánky.

Klíčová zjištění z konference zahrnovala uznání, že klastry jsou nedílnou součástí průmyslové politiky EU, podporují regionální hospodářský rozvoj a veřejně-soukromá partnerství. Jak uvedla Mariella Masselink, klastry hrají klíčovou roli při budování přeshraničních hodnotových řetězců, posilování odolnosti a poskytování zpětné vazby k politice. Zejména v EU klastrech zajišťují hodnotové řetězce a působí jako magnet pro přitahování investic. Zdůraznila potřebu pokračovat v pořádání takových akcí, aby se podpořily přínosy klastrů, které zahrnují spojování podniků, tvůrců politik a výzkumných subjektů pro rozšiřování, transfer technologií a sdílení znalostí. Nakonec poznamenala, že klastry jsou vnímány jako strategičtí partneři při prosazování zelené, digitální a odolné transformace, přitahování investic, budování důvěry, sdružování zdrojů a vytváření sociální hodnoty.

Marek Przeor, vedoucí pro politiky klastrů, DG GROW, Evropská komise

Marek Przeor poskytl podrobný souhrn programu. Akce zahrnovala vysoce postavené panely s významnými řečníky, kteří zdůraznili, že klastry jsou ústředním bodem evropské průmyslové agendy. Citát, který dokonale vystihuje ducha této akce, pochází od komisaře Bretona: „Klastry jsou srdcem evropské průmyslové agendy.“ Marek Przeor začal tím, že hovořil o tom, jak klastry zvyšují regionální konkurenceschopnost, dynamiku a hodnotu, což volá po jejich strategické integraci do národních a evropských průmyslových politik. Veřejně-soukromá partnerství jsou zásadní pro dosažení cílů transformace a odolnosti, a klastry hrají klíčovou roli. Mohou být klíčovými investičními centry, zejména v oblasti čistých technologií a obranného sektoru.

V souvislosti s nadcházejícím mandátem EU znamenal, že evropská strategie by měla využít stávajících aktérů a struktur v klastrech k přilákání investic, aby bylo možné efektivně kombinovat soukromé investice s veřejným financováním, což poskytuje stabilitu a spolehlivost, kterou soukromí investoři hledají.

Dalším bodem jeho vysvětlení byly paralelní sekce, které se konaly 7. května. Na těchto sekcích se diskutovalo o následujících tématech: zelená transformace, digitální transformace, odolnost, dovednosti, financování a technologie.

Pokud jde o zelenou transformaci, je pro dosažení cílů navržených EU zapotřebí dlouhodobé financování a platforma pro osvědčené postupy na různých úrovních. Panelová diskuse zdůraznila propojenost cílů zelené transformace, digitalizace a odolnosti. Platforma EU pro zelenou transformaci poskytuje osvědčené postupy pro klastry, malé a střední podniky (SMEs) a národní politiky. Hlavními překážkami jsou nedostatek dlouhodobého financování, popírání změny klimatu a odpor k změnám, ale řešení spočívá ve větší spolupráci, budování kapacit

malých a středních podniků, přijetí přístupu „klimatických pracovních míst“ a zjednodušeném regulačním rámci.

Co se týče digitální transformace, Marek Przeor uvedl, že klastrové organizace znají hodnotový řetězec napříč různými průmyslovými ekosystémy a mohou pomoci podnikům s růstem. Přesto však musí klastry čelit některým překážkám, jako je nedostatečné povědomí o digitalizaci, odpor k změnám (velmi konzervativní podnikání), regulační výzvy a globální konkurence. Mezi užitečná opatření by patřilo využívání klastrů jako monitorů digitalizace, financování na základě dopadu, školení manažerů klastrů a podpora spolupráce mezi klastry.

Budování důvěry uvnitř klastrů i mezi nimi a porozumění potřebám členů je klíčové pro odolnost. Marek Przeor zdůraznil potřebu, aby klastry měly připravené plány pro krizové situace a zmírnění rizik. Jedním z velkých problémů, kterým klastry čelí, je nedostatek kvalifikovaného personálu a strategická přizpůsobivost. Řešení zahrnují zvýšenou podporu ze strany vlády, nepřetržité školení v oblasti managementu, zvýšenou spolupráci a budování kapacit klastrových partnerů.

Pokud jde o dovednosti a financování, je nejprve nutné zlepšit a přeškolit dovednosti. V mnoha oblastech Evropy chybí kvalifikovaní pracovníci. Jednou z překážek je nyní to, že stále více lidí musí být multitaskery a odborné vzdělávání musí být klíčovým bodem problému. Firmy mají potíže s udržením znalostí a kvalifikovaného personálu a s prioritizací dovedností. Zlepšení lze dosáhnout prostřednictvím spolupráce při školení, partnerství mezi akademickou sférou a podniky, praktického vzdělávání a konzistentní politiky celoživotního učení.

Na druhé straně je klíčové stabilní financování klastrů, spolu s přizpůsobením potřebám členů a orientací ve složitých pravidlech financování. Je nutné zvýšit kaskádové financování pro malé a střední podniky (SMEs). V této situaci jsou překážkami nestabilita finančních zdrojů a omezující pravidla. Na klastrové konferenci byla vznesena zvláštní výzva k úpravě omezujícího pravidla desetiletého financování (problém státní podpory).

Poslední diskuse dne se týkala technologií. Překážky v této oblasti zahrnují mezery ve znalostech, tradiční myšlení, rychlé zastarávání, pomalé přijetí ze strany EU, výzvy na trhu s inovacemi a skutečnost, že výzkumu je přikládána větší důležitost než implementaci. K překonání těchto překážek je zapotřebí agilní veřejná politika, která by pomohla klastrům držet krok s technologickým vývojem.

Jedním z nejdůležitějších témat druhého dne konference byly meta-klaustry. Marek Przeor vysvětlil koncept meta-klaustrů jako vysoce organizační struktury, které propojují více klaustrů napříč regiony nebo sektory s cílem podpořit spolupráci, výměnu znalostí a rozsáhlé inovace. Možnosti financování prostřednictvím Euroklaustrů a meziregionálních investic do inovací (nástroj I3) mohou být dobrým výchozím bodem pro meta-klaustry. Cílem je vytvořit nové hodnotové řetězce nebo rekonfigurovat stávající v Evropě a generovat sdílenou hodnotu prostřednictvím klaustrů. Marek zdůraznil region Katalánsko jako příklad této praxe.

Pokud jde o témata obrany, zdraví, energie a ekonomické bezpečnosti EU, Marek Przeor zdůraznil, že je nezbytné co nejdříve implementovat strategie zmírňování rizik a krizové plány v každém klaustru. Diskutovalo se také o zvyšování konkurenceschopnosti klaustrů prostřednictvím internacionalizace, s důrazem na regiony Globálního Jihu. Jeho hlavním poselstvím bylo, že klaustry mají největší zájem o obchodní mise a podporu při identifikaci místních partnerů. Vývoj úspěšného obchodního modelu pro klaustry závisí na mnoha faktorech

a neexistuje žádný univerzální recept pro všechny. Jasnými příklady úspěchu jsou případy Kanady a Islandu.

V závěrečné části, která se zaměřila na podporu startupů a scale-upů, se diskuse točila kolem vytváření podpůrných ekosystémů a otázky financování. Jak Marek Przeor zdůraznil, je frustrující, že kvůli roztržitosti financování v EU mnoho startupů a scale-upů odchází do Spojených států, aby si zajistily potřebné finanční prostředky pro růst nebo našly investory, kteří jim je mohou poskytnout.

3. Panelová diskuze

Panelisté hovořili o důležitosti spolupráce, partnerství a strategických akcí v rámci meta-klastrů a evropských inovačních ekosystémů, a konkrétně o svých aktivitách a názorech na nejlepší způsoby podpory evropské sítě klastrů.

Carolina Garcés vysvětlila, že pro ni konference zvýšila pocit sounáležitosti, sjednotila celý její tým a zdůraznila význam pocitu, že je součástí širší komunity. Tato zkušenost posílila její přesvědčení o důležitosti práce na evropských prioritách a strategiích, které přesahují regionální nebo národní úroveň. Také poukázala na potřebu zvýšit povědomí o roli klastrů mezi tvůrci politik a dalšími aktéry v oblasti inovací. Někdy musí klastry, v závislosti na své vyspělosti, například ve Švédsku, neustále prokazovat svou hodnotu a to, jak doplňují jiné inovační snahy, zejména v regionech, kde nemusí být tak zavedené ve srovnání se zeměmi jako Španělsko nebo Francie. Zdůraznila potřebu lepší koordinace na národní a evropské úrovni, aby se předešlo úzkému zaměření regionálních klastrů. Dobrým bodem bylo také zaměření na meta-klastry jako na způsob „národního koordinátora“. Jak Carolina řekla: „Myslím si, že když jsme regionální klastry, stáváme se v určitém bodě slepými a můžeme pomáhat na regionální úrovni, ale potřebujeme někoho, kdo koordinuje úsilí na národní úrovni.“

Glenda Napier jasně uvedla, že zviditelnění klastrových organizací je klíčovým aspektem rozvoje klastrů. Například upozornila na to, že v Evropě je 1600 klastrů, které pomáhají více než 100 000 společnostem a zajišťují 20 milionů pracovních míst, a dodala, že „bychom tyto čísla měli využívat o něco více“. Přestože klastrové organizace hrají klíčovou roli při usnadňování partnerství a technologických průlomů, často zůstávají v pozadí. Argumentovala, že klastry by měly aktivně komunikovat své úspěchy, zejména vývoj nových technologických řešení, a nejen své aktivity v oblasti networkingu.

Napier se také vyjádřila ke konceptu meta-klastrů a jejich obrovskému potenciálu. Podpořila myšlenku meta-klastrů, přičemž naznačila, že by mohly být přínosné nejen pro různé sektory, ale i v rámci jednoho sektoru. Navrhla vytvoření celoevropského energetického meta-klastru, který by spojil úsilí v této oblasti a zlepšil spolupráci mezi energetickými společnostmi, čímž by se zefektivnily snahy a maximalizoval dopad sdílených cílů a zdrojů v energetickém sektoru.

Dále se věnovala problému omezení veřejného financování. Omezení stanovené článkem 27, které omezuje dlouhodobé veřejné financování klastrů na maximálně 10 let, představuje výzvu pro udržitelnost podpory. Navrhla, aby evropské klastry společně usilovaly o řešení a případnou změnu tohoto problému.

Kristina Šermukšnytė-Alešiūnienė zahájila svou intervenci tím, že stejně jako její kolegové podpořila důležitost spolupráce a zviditelnění klastrů. Uvedla, že klastery hrají klíčovou roli

v agendě průmyslové politiky, ale často jednáme skromně a podceňujeme náš dopad. Zajímavou poznámkou bylo, že je potřeba sdílení znalostí mezi zavedenými a novými klastry, zejména těmi v kreativních odvětvích, která jsou ve srovnání s jinými odvětvími relativně nová. Zavedené klastry mají cenné zkušenosti, zatímco novější přinášejí inovativní obchodní modely. Sdílení těchto znalostí může vést k novým příležitostem pro spolupráci a zvýšení efektivity klastrů.

Dále zdůraznila význam nalezení společného jazyka pro komunikaci zapojení a vytvoření společné evropské politiky klastrů. Také povzbudila manažery klastrů k tomu, aby se angažovali u vlád a tvůrců politik, aby prosazovali politiku klastrů, a doporučila zaregistrovat se na Evropské platformě pro spolupráci klastrů jako výchozí bod.

Susana Remotti hovořila o významu meta-klastrů a zdůraznila důležitost mezisektorové spolupráce v jejich rámci. Jedním z klíčových závěrů, které si z konference odnesla, byla právě důležitost spolupráce mezi klastry v různých sektorech. Dalším tématem, kterému přikládá velký význam, byla ekologická transformace. Uvedla, že vznik nových pracovních míst a potřeba zlepšení a přeškolení dovedností pracovníků jsou klíčové pro úspěšnou zelenou transformaci.

Dále zdůraznila význam pokračující spolupráce a řešení problémů v rámci klastrových sítí. Z dlouhodobého hlediska předpokládá výzvy související s angažovaností a udržením členů.

Panelisté uzavřeli diskusi sdílením svých názorů na budoucí kroky svých klastrů. Všichni se shodli na nutnosti silnějších struktur a koordinace, aby bylo možné efektivně předávat výzkumné a tržní poznatky tvůrcům politik. Udržitelnost a nezávislost na veřejném financování byly zdůrazněny jako klíčové, přičemž zazněla výzva k analýze úspěchů i neúspěchů s cílem zlepšit budoucí iniciativy a společně řešit výzvy, jako jsou potenciální problémy s financováním kvůli omezením vyplývajícím z článku 27.

Carolina nastínila svou vizi potřeby větší udržitelnosti a nezávislosti na veřejném financování; Glenda podpořila myšlenku společného vytváření více technologií; Kristina zdůraznila význam aktivního zapojení silných manažerů pro rozvoj příležitostí; a Susana uzavřela svou intervenci návrhem na vytvoření dalších meta-klastrů.

Na závěr, v reakci na otázku jednoho z účastníků ohledně konkrétní podpory, kterou mohou klastry očekávat od orgánů Evropské komise, Marek Przeor odpověděl, že čekáme na složení nové Komise, která vytvoří nové dynamiky. Nicméně evropské cíle zůstanou stejné: zelená transformace, digitální transformace a budování odolnosti.

4. Možnosti financování

Nina Hoppmann, členka týmu ECCP

1. [Enterprise Europe Network](#); uzávěrka 19. září 2024
2. [EU-Ukraine Cluster Partnership Programme](#); uzávěrka 4. června 2024
3. [Expanding Academia-Enterprise Collaborations](#); uzávěrka 19. září 2024
4. [Transition towards climate neutrality within cities](#); uzávěrka 5. září 2024
5. Příležitosti pro MSP: Výzvy Euroclusters, dostupné na webu [ECCP](#)